

Koristusküps linavars

Linavarre küpsust võib arvutada 90-100 päeva peale külvi, aga kindlasti sõltub valmidus ikkagi ilmast. Koristusküpse linavarre (kui vajame seda kiu saamise eesmärgil ning seeme pole vajalik) tunnusteks on laasunud lehed varre alumisel kolmandikul, kupar kergelt rohekas kollane, linaseeme helepruuni värvusega.

Kui aga on soov saada linataimest nii seemet kui kiudu korraga, tuleb alustada koristusega siis, kui kupar on kollakam ja seeme pruunikas, aga mitte küpse pruun.

Kui aga kiu saamine pole eesmärk, tuleb lasta linavarrel üleküpseda. Kui linavars muutub kollaseks ja seemned on küpset pruuni värvi on lootust saada seemet järgmiseks aastaks.

Samas on küps linavars ka imeilus kompositsioonitaim lilleseades.

Linavarre kitkumine ehk väljatõmbamine maa seest

Linavars tõmmatakse maast välja koos juurega mitte ei lõigata. Tõmbamise ehk kitkumise põhjuseks on ühtlase kiu ja hiljem lõnga saavutamine. Linakiu elementaarkiud on koonuse kujuline, mis ketramisel võimaldab kiud omavahel ühtlaseks siduda. Kui kiud on lõigatud, siis lõng ei jää vastupidav, vaid katkeb.

Tõmbamisel tuleb hoida kinni varre alumisest kolmandikust ja kerge pöördega tõmmata korraga terve peotäis linavarsi. Peotäied pannakse ühte punkti ning seotakse keskelt kokku. Kokkusidumiseks võib kasutada nii nõõri kui lühemaid linavarsi.

Kuparde eemaldamine

Kuprad tuleb eemaldada enne linavarte leotamist. Linapeo tõmmatakse raatsa vahelt läbi. Raats ehk vikatiterade sarnane nuga lõikab kuprad varre küljest. Kupardamise hetkel tuleb linapeost tugevalt kinni hoida, et varred peos ühtlase pikkusega jääks. Peale kupardamist varred leotatakse.

Linavarre leotamine

Linavarsi leotatakse kas vees või maapeal, maapealset leotust nimetatakse kasteleotuseks. Projekt 1m² on väike kogus linu ja seega võib proovida ka vee leotamist. Suuremaid koguseid ei tohi vette

panna, sest linavarre vees olekul toimub käärimine, mis muudab vee kõlbmatuks elusolenditele. Seega - kui on soov veeleotust proovida, siis soovitavalt teha seda veevannis. Vee leotus kestab sõltuvalt ilmast mõnest päevast – pooleteise nädalani.

Kasteleotuseks laotatakse varred hõredalt maapinnale. Leotus kestab ligi kuu aega sõltuvalt ilmast. Linavarsi vahepeal ümber ei pöörata. Rohi kasvab varte vahelt läbi, mis ongi oluline, et toimiks edukas käärimise protsess.

Leotusküpsust kontrollitakse varre murdmise teel. Kui varre keskel asuv luu murdub kergelt ja kiud jääb terveks, on leotus valmis. Kui kiud pudeneb koos luuga, on leotus kestnud kaua, sellest lõnga ei saa. Seetõttu on leotamine väga oluline ja vajab tihedat kontrollimist eriti vee leotuse puhul, kus kääritusprotsess toimub väga kiiresti.

Leotatud linad võetakse leost ning seotaks kokku, sidumiseks kasutada nõöri.

Linavarre kuivatamine

Leotatud varred kuivatatakse. Esmalt väljas õhu käes, lõplik kuivatus peab toimuma soojemas ruumis nt saunas, et kogu niiskus varrest eemalduks.

Kuivanud varred seotakse kokku vihkudeks ja jäetakse ootama järgnevaid linatöid.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit ootab linahuvilisi osalema Käsitöökojad Üle Maa raames **15. oktoobril kell 11.00** algavale **linapäevale Karilatsi Vabaõhumuuseumisse**. Toimub seminar-loeng ja teeme ka päriselt linatöid. Kohepeal on olemas erinevad vajalikud tööriistad.

Täpsem info ja registreerumine liis@folkart.ee

Kohad on piiratud.